

En començar el dia

per Pere Calders
il·lustració: Fina Rifà

Era una mentida, és clar, i la consciència va començar a fer-li retrets. Però no perjudicava ningú i, de fet, la seva paraula tenia realment una dignitat geogràfica: Antaviana hauria pogut ésser el nom d'un continent llunyà, una mica perdut i mal explorat, amb indis i plantes carnívores. Si ell en descobria un de semblant, enfocant-lo amb els binocles des del pont d'una nau, el batejaria sense pensar-s'hi. Ja es veia dibuixant el mapa —per enviar-lo de seguida a una societat científica de Londres—, humitejant el llapis amb la punta de la llengua i fent el contorn amb tots els accidents de la costa. El pintaria de color de taronja i després, mirant-s'hi molt, traçaria les lletres en forma d'arc, espaiant-les perquè no tapessin cap riu: An-ta-vi-a-na.

Això el va fer adonar que calia assignar un destí a la paraula. Un nom tot sol no és res, si no correspon a alguna cosa. Sentí un buit, una mena de deficiència. D'allò del continent nou, encara en tenia per dies i l'Abel no era mai partidari d'esperar. Alçà els ulls del quadern i contemplà lentament tot el que hi havia al seu voltant, però tot tenia un nom sòlid i ben acreditat, no hi havia res per batejar. Repenjan el cap en una mà, seguia les anades i vingudes de la seva mare, que duia una bata rosada molt bonica. Aquella bata li agradava: podria dir-se'n Antaviana. Però una bata no acostuma a tenir un nom per a ella sola, com si fos l'espasa del rei Artur o el cavall del Cid.

—No badis més, Abel —digué la mare—. Avui et posaran zero.

Pensant en el zero, li va fer un salt el cor. Vet aquí que la seva paraula podia servir per a les qualificacions, no pas les dolentes, naturalment, sinó per a les notes més altes. Alguna cosa que volgués dir més que notable o excel·lent. Aclucà els ulls i s'imaginà que tornava a casa radiant d'alegria, amb els llibres sota el braç: «Avui he tingut antaviana de gramàtica!», diria. I tothom n'estaria molt content, no el deixarien tocar de peus a terra; a la

Aquest conte, «En començar el dia», la història d'un nen que s'inventa la paraula Antaviana, va ser el primer dels que Pere Calders ha escrit per a Cavall Fort i va ser publicat al núm. 19, el mes de juliol de 1963. Després fou recollit en el seu volum **Tots els contes**. El recent muntatge teatral sobre contes de Pere Calders pel grup Dagoll Dagom, que tant d'èxit ha tingut, amb el nom de la paraula inventada pel nen d'aquest història, Antaviana, ha contribuït a posar en relleu les narracions

d'aquest contista extraordinari i ens ha incitat a oferir de nou als nostres lectors, que ja són uns altres, el nostre conte del número 19.

primera ocasió, el portarien al cinema i ell podria triar la pel·lícula que li agradés més. Allò sempre era un problema, l'haver de triar entre una colla de títols mentre la mare li anava dient: «No, aquesta no. És per a nens massa petits, no t'agradaria». O bé: «Aquesta tampoc. És per a gent gran, no et deixarien entrar». L'Abel havia arribat al convenciment que la seva era una edat difícilíssima, d'alta precisió, en la qual tot venia d'un través de dit. Però si tingués una nota ben alta de gramàtica, això el situaria. Estava segur que no li discutirien el dret d'escollir sense traves. Aniria a veure un film que se'n digués, posem per cas, «Antaviana, la reina de la selva».

La idea no l'acabava d'omplir. Les pel·lícules són una cosa moridora. Desapareixen i ningú no sap on van a parar. La seva paraula nova havia de quedar, posant-la ben posada a un objecte o a una il·lustració que fossin permanents.

I si l'oferia al Govern? Es va sentir seriós i transcendent, ple de civisme. El Govern sempre deu anar escàs de noms, amb tantes coses com té per etiquetar. De vegades, una muntanya en la qual no s'havia fixat abans, o un vaixell de guerra que s'ha de batejar a corre-cuita perquè ja li tenen feina preparada. Ja es veia amb una medalla i un diploma i, potser, nomenat cavaller de l'orde de l'Antaviana. Tanmateix, una mena d'egoisme el féu recular: a la millor, un intrigant li prendria l'invent i el faria passar amb raons. A veure...

—Desperta't, Abel. Avui se t'ha enganxat el coixí a les orelles.

—No, mare, no! És que m'hi fixo molt: coneixent el perímetre, he de buscar l'àrea d'una circumferència.

Tenia la Geometria oberta, al costat d'una tassa de xocolata olorosa i fumejant, i va llegir el primer que trobà allí on havia clavat el dit, a l'atzar.

I si es tractés d'una paraula màgica? Podia haver-li arribat per revelació... Se n'havien donat tants casos! Es

concentrà, clogué els ulls i amb una veu ben baixa, digué: «En nom del poder que em pots donar, Antaviana, et conjuro a fer-me aprendre, des d'ara, tota la geometria de memòria!» Esperançat i audaciós, afegí: «El grau superior i tot!» Es va esperar una mica, amb el cor desbocat, però no passava res. Continuaven ballant-li pel cap, en una confusa barreja, radis, diàmetres i l'esmunyedís tres-catorze-setze. «La rodona petita dins de la gran i tot de ratlles de puntes...» No, no servia. Estava igual que abans.

Es clar que aquestes paraules màgiques, generalment, s'han de pronunciar en circumstàncies especials. Tot encruant els dits, o bé dir-les tres vegades de pic i una de repicó. Tindria feina, però la cosa s'ho valia.

Va girar el cap a poc a poc, per mirar darrera d'ell. No fos cas que ja tingués allí, esperant ordres, un follet amb un turbant; estava una mica esverat, i se'n dolia. «Tens coses de nen petit», es deia.

Però el follet no hi era. Aleshores, pensà en allò d'encruar els dits i ho va fer, tot estirant el braç de bursada. Amb poca fortuna, val a dir-ho: abocà la tassa de xocolata, sense ni tenir temps de dir Antaviana les tres vegades seguides que s'havia proposat.

—Ja deus haver fet un disbarat! —cridà la mare.

—No és res, no és res... M'ha caigut una mica de xocolata a les tovalles...

Aquell «mica» intercalat amb prudència enmig de l'oració no serviria de res. La taca s'estenia i només tingué temps de salvar els mapes, però no pas el quadern de geometria.

Ah! I aquella desgràcia antiga, una mena de maledicció: sempre que abocava alguna cosa, era damunt d'unes tovalles netes. Les vegades que s'ho havia sentit dir!

Mentre la mare passava un drap humit per la taula i alçava coses, tot planyent-se de la feina que tenia d'un cap de dia a l'altre i de la poca consideració de «tothom», mentre ella es queixava amargament que «ningú» no l'estimava, l'Abel se'n va anar a la seva cambra.

Pel camí, mormolava: «Antaviana, Antaviana, torna la taca a dins de la tassa i que no hagi passat res. Torna la mare a la cuina, ben tranquil·la, i treu-li del cap això que no l'estimo».

Cada vegada veia més clar que no se'n sortiria si no pronunciava la paraula amb el ritu adequat. Hauria de buscar molt, com madame Curie quan aïllava tenaçment el radi. Per cert que Antaviana era un nom molt més bonic que Pecblendia.

En la seva habitació, l'Abel es va lliurar a la pacient recerca. Digué la paraula màgica aguantant-se amb un sol peu i una cama enlaire, obrint molt els ulls o tancant-los ben fort, de quatre grapes, o «fent l'àngel», una expressió que significava moure els braços com si fossin ales. Ja veia que li costaria molt.

Finalment, va posar-se de cara a la paret amb les mans agafades al darrera i prosseguí les proves verbals: «Presenta't, Antaviana!»; «Antaviana, surt del llum o de l'ampolla!»; «Pel poder que tinc damunt teu, Antaviana, acut de seguida!» Se li esgotaren les invocacions i es va estar una bona estona amb el cap acotat, pensant fort.

De sobte, va sentir una fressa darrera d'ell, el soroll d'uns passos que s'acostaven suaument. Se li va tallar l'alè: potser el secret consistia a pensar fort! Es va quedar sense colors a la cara i gairebé no s'atrevia a girar-se. Però es va tombar a poc a poc, tapant-se els ulls i, d'una revolada, enretirà la mà per esbatanar coratjosament la mirada.

Allí, dreta davant seu, hi havia la mare, que el contemplava amb una gran tendresa i amb un somriure una mica trist i una mica alegre, amb una mena de pietat que irradiava protecció.

—Però Abel: què et passa, avui?
Aquella expressió i aquella veu se les estimava molt. El feien sentir segur, encara que de vegades el torbessin, accentuant paradoxalment la seva petitesa. D'aquell esguard maternal, de tot el gest que encara no tenia nom, se'n podia dir antaviana. Es clar!

—Apa, vé's a esmorzar, que ja t'he posat una altra tassa. I no et distreguis, ara, que faràs tard...

Mentre desdejunava, l'Abel començà a pensar que era una llàstima desprendre tota la paraula en una sola cosa. De fet, quan un nom era molt arrodonit i molt ben trobat, podia servir més d'una vegada, com per exemple Rosa, que era el nom d'una flor, el d'un color i el d'una cosina seva.

(continuació)

En començar el dia

O «gandula», que servia per a designar una mena de cadira i una veïna que hi havia al pis de sota, que es queixava tot el dia del temps i no tenia mai el dinar a punt. Sí: amb la qüestió d'antaviana, l'Abel estava disposat a fer estalvis.

Enmig de les presses quotidianes, mentre atapeïa la cartera amb llibres i quaderns, mentre buscava una sabata que tenia l'esperit aventurer de perdre's cada dia, l'Abel barrejava coses i noms amb una intensitat obsessiva. La mare li rectificà la clenxa, que li havia quedat de gairell, i tot passant-li la pinta, deia: «Per què tens aquest cap tan buit, eh? Quan t'acostumaràs a pensar una mica?»

Des del replà, es va voler sagnar amb salut:

—Mare: si porto un zero no t'enfadis. El senyor Serra, els dimecres, ve sempre de mal humor.

l saltà els graons de tres en tres, brandant la cartera. Davant el quiosco de la porteria, l'aturà una inspiració momentània: Antaviana podia ésser una paraula clau, un **comodí** —aquella carta de la gent gran— que servís per a tot, sempre que fes falta. Des d'aquell moment, es podia dir que tenia un secret valuosíssim...

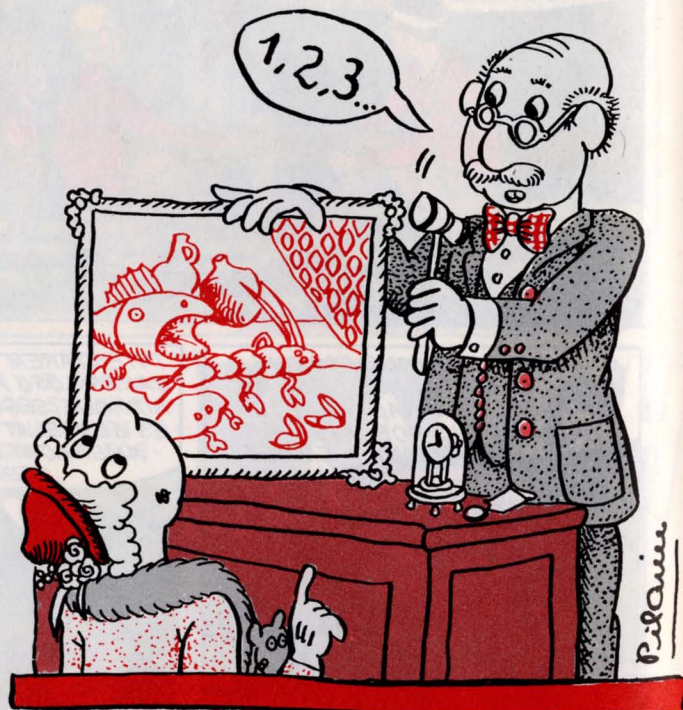
Sortí al carrer i empenyé camí cap a l'escola, amb un aire de superioritat. Al xamfrà, abans d'encreuar una avinguda, va aturar-se a contemplar somiosament el semàfor: un disc groc, un de vermell, un de verd... Ell estava en condicions d'afegir-hi un quart disc molt més útil que els altres (seria, per exemple, de quadrets grocs, vermells i verds): el disc antaviana, que serviria perquè tothom, cotxes i persones, pogués anar amunt i avall, a dreta i a esquerra, amb tota llibertat.

Realment, havia fet una troballa preciosa. Així que arribés a l'escola, proposaria a l'Ernest —el seu millor amic— de baratar antaviana per la seva baldufa nova. La baldufa de l'Ernest, amb punta d'acer i un cordill de fibra vegetal molt resistent, li tenia el cor robat.

QUI VOL JUGAR A...

SUBHASTA

Jocs EDUCA

Heu assistit mai a una subhasta? D'art o de peix? Es molt emocionant, oi? Encara que costa d'entendre com va. Per això m'agrada poder-vos informar de l'aparició d'aquest joc, tan entretingut com apassionant, i amb el qual podeu passar molt bones estones, fent el murri i guanyant i perdent. Convideu-m'hi el dia que jugueu! (si us plau).

Subasta

la emoción y astucia de una subasta real en un juego de gran competición

